

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин

26 лютого 2024 року

Веде засідання голова Комітету ЗАДОРЖНИЙ Андрій Вікторович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. На засіданні присутні у нас на сьогодні, на цей момент, 7 депутатів. Кворум є, уже 8, тож розпочинаємо наше засідання.

Юрію Анатолійовичу, доброго ранку.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Колеги, доброго ранку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Всіх колег вітаю. Дуже радий бачити вас. Сьогодні планується розглянути одне питання, яке не стосується законопроектної роботи, але воно точно є не менш важливим, беручи до уваги, що сьогодні відзначається День спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Також розглянемо один законопроект, з опрацювання якого комітет визначено головним, та два законопроекти, які нам доручено опрацювати і подати висновки до головних комітетів.

Порядок денний вам усім був надісланий. Максиме Миколайовичу, і вам також. Я отримав ваше повідомлення і був здивований/

ТКАЧЕНКО М.М. Дуже дякую, пане голову. Вибачте, я просто звик, що у нас такий сервіс, постійно ви в чат також скидали раніше, тому я не подивився пошту. Вибачте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую у будь-якому випадку.

Якщо немає заперечень, то переходимо до голосування щодо затвердження порядку денного сьогоднішнього засідання. Прошу голосувати.

Задорожний – за.

Юрій Анатолійович.

БОЙКО Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Руслан Олександрович. Немає.

Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Підтримую. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Сергій В'ячеславович Козир.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Руслан Олександрович Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Горбенко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олексій Олександрович Кузнєцов.

КУЗНЄЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Максим Миколайович Ткаченко.

ТКАЧЕНКО М.М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ахтем Зейтуллаєвич Чийгоз.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Євген Геннадійович Яковенко.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже.

Неллі Іллівна Яковлєва.

ЯКОВЛЄВА Н.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

10 осіб – за, тож рішення прийнято.

Рухаємося далі. Переходимо до розгляду питань порядку денного.

Про заяву до Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та Севастополя.

Шановні колеги, відповідно до Указу Президента України щороку 26 лютого в Україні відзначається День спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Цього дня ми вшановуємо мужність і героїзм громадян України з Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, які, не погодившись з ганебною окупацією півострова,

відстоювали і продовжували відстоювати територіальну цілісність України. Сьогодні ми відзначаємо вже десяту річницю цих подій, які відбулися в 2014 році.

Саме тоді в Сімферополі кримські татари, українці та представники інших національностей вийшли на мітинг і продемонстрували всьому світу, що Україна боротиметься за свій суверенітет, і недивлячись на те, що пройшло вже 10 років, ми продовжуємо боротись і саме зараз як ніколи усвідомлюємо можливість та символізм тієї непокори, яка була продемонстрована на мітингу 26 лютого 2014 року.

Колеги, вам усім було надіслано проект заяви комітету. Я пропоную затвердити цю заяву і розмістити її на всіх вебресурсах комітету та Верховної Ради України. Чи бажає хтось висловитись з цього приводу? Дякую.

Переходимо до голосування.

Пропоную наступне рішення комітету. Перше, затвердити текст заяви комітету до Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Друге, опублікувати зазначену заяву комітету на всіх вебресурсах комітету та Верховної Ради України.

Прошу голосувати.

Задорожний – за.

Юрій Анатолійович.

БОЙКО Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Руслан Олександрович.

ГОРБЕНКО Р.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Костянтин Іванович Касай.

КАСАЙ К.І. Підтримую і голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій В'ячеславович Козир.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олексій Олександрович Кузнєцов.

КУЗНЄЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже.

Ахтем Зейтуллаєвич Чийгоз.

ЧИЙГОЗ А.З. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Євген Геннадійович Яковенко.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Неллі Іллівна Яковлєва.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже, шановні колеги.

Рішення прийнято.

10 осіб – за.

Переходимо до розгляду законопроекту, з опрацювання якого комітет визначений головним. Питання друге. Проект Закону України "Про статус осіб, постраждалих...

ЧИЙГОЗ А.З. Пане голово, вибачте, я хочу просто таку ремарочку. Я знаю, цю заяву готував наш секретаріат. Я прошу, коли він стосується Криму, дати доручення секретаріату, щоб заздалегідь зі мною трошки консультувались. Добре?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прийнято, Ахтеме Зейтуллаєвичу.

ЧИЙГОЗ А.З. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Проект Закону України "Про статус осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України, та невідкладні проміжні репарації (реєстраційний номер 10132 від 9 жовтня 2023 року), поданий народним депутатом України Бардіною та іншими народними депутатами України.

Для представлення цієї законодавчої ініціативи ми запрошували на наше засідання основного ініціатора – народного депутата України Бардіну Марину Олегівну. Якщо Марина Олегівна присутня... Присутня. Прошу.

БАРДІНА М.О. Я є, доброго дня. Доброго дня, пане Андрію, доброго дня, колеги, колежанки. По-перше, дякую вам, що цей законопроект в порядку денному вашого комітету. Я дуже коротко, щоб не забирати багато вашого часу, можливо, потім будуть питання, скажу, що на засіданні сьогодні присутні також Альбіна Басиста – юристка-міжнародниця, викладачка Київського інституту міжнародних відносин, яка, власне, є однією зі співавторок цього законопроекту, а також GSF (Global Survivors Foundation), які є одним із донорів, хто хоче допомагати людям, що постраждали від сексуального насильства в Україні, і працювати з державою, надаючи оцю таку донорську допомогу по виплаті матеріальних компенсацій людям, які постраждали.

Цей законопроект, він почав напрацьовуватися від початку повномасштабного вторгнення, тому що очевидно, коли була деокупована Буча, ми побачили і зрозуміли, що випадків сексуального насильства буде дуже багато, тому що, на жаль, це найпримітивніший і найдешевший вид тортур, як про це говорять наші міжнародні партнери і міністри в нашому уряді. Таких випадків скоювалося дуже багато, і про це знають мобільні групи Національної поліції, які виїжджали на місця, хоча проваджень відкрито не так багато, близько 300, тому що випадки сексуального насильства як торттури вони є найсенситивнішими. Люди швидше будуть заявляти про пошкоджені якісь матеріальні збитки, зруйновані будинки, інші види тортур, не буду їх перераховувати. Але люди, що пройшли через це, відкритіше говорять про інші торттури, аніж сексуальне насильство.

Тому наша задача була яка? В першу чергу допомогти цим людям. Ми пішли до хорватів, ми пішли в Косово, Боснія-Герцеговина, подивилися їхній досвід, як там це відбувалося після воєнних дій у 90-х. Але що мене здивувало? Таке законодавство у них з'явилося через 10 і більше років після збройного конфлікту. Ми ж хотіли все-таки пришвидшити таку допомогу

нашим людям, тому що війна вже не другий рік, а десятий, і ми напрацювали законопроект, адаптувавши його до українських реалій. Я бачила всі зауваження, які є. Тут ми стовідсотково їх готові відпрацьовувати. Більше вам скажу, що вже готові правки до другого читання. Міністр соціальної політики Жолнович над ними також працює, наші міжнародні партнери. Тому це наша спроба, такий інструмент допомоги людям, які постраждали.

Я хочу сказати, що в Україні вже проводилося багато публічних різних заходів, форумів за участі Першої леді, Генерального прокурора, Віцепрем'єр-міністерки з питань євроінтеграції та євроатлантичної інтеграції. Ми всі говорили на цих форумах про важливість допомагати таким людям. Але має бути в першу чергу це законодавчо врегульовано, тому від нас така спроба. На жаль, інших якихось моделей, практик, як це можна втілити не запропоновано, тому є пропозиція працювати далі над цим законопроектом, вдосконалити його. І в принципі заперечень я не чула. Андрій Костін публічно декілька разів його підтримував. Тому ми враховуємо всі його недосконалості, погоджуємося з зауваженнями і маємо правки вже до другого читання. Я хочу сказати, що робота ведеться, тобто це не так, що зареєстрували законопроект і побігли далі. Тому що в нас інтерес все-таки довести його до логічного завершення, маючи тим більше донорів, наших міжнародних партнерів, хто готовий допомагати. Я думаю, що наш обов'язок як держави це зробити.

Якщо є питання якісь по суті законопроекту або ще щось, то задавайте, я відповім або мої колеги підключаться.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Марино Олегівно.

Колеги, станом на сьогодні маємо наступні висновки щодо цього законопроекту. ГНЕУ висловлює до законопроекту зауваження. З ними мали

змогу ознайомитися за відповідним посиланням, зазначеному в надісланій довідці.

Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту рекомендує за наслідками розгляду в першому читанні прийняти законопроект за основу.

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації зазначає про наявність до законопроекту пропозицій та зауважень, пропонує їх врахувати. При цьому в своєму висновку комітет перелічує пропозиції та зауваження Міністерства цифрової трансформації України та Міністерства соціальної політики України.

Щодо Офісу Генерального прокурора, надає він до законопроекту зауваження та пропозиції, в яких зокрема зазначає, що комісія відповідно до положень законопроекту стає квазіправоохоронним та судовим органом, що є неприйнятним.

Оцінку того мало чи ні місце згвалтування, примушували чи ні особу до зайняття проституцією, до примусової вагітності чи стерилізації та інших незаконних дій сексуального характеру повинні надавати виключно відповідні органи досудового розслідування та суд за результатами об'єктивного та всебічного дослідження тих чи інших доказів. Це зауваження Офісу Генерального прокурора.

Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України висловлює до законопроекту деякі зауваження, вказуючи, що норми законопроекту сформовано без застосування єдиних підходів щодо визначення осіб постраждалими, потерпілими від будь-яких злочинів та встановлення їм відповідного статусу, оскільки відповідно до Кримінального процесуального кодексу України підстави для визнання людини потерпілою є подача заяви про скоєння стосовно нього кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого.

МВС України повідомляє, що законопроект потребує доопрацювання, і наголошує на невідповідності запропонованого поняття "сексуальне

насильство" положенням статті 153 Кримінального кодексу України, а також зазначає, що проект закону не узгоджується з нормами Кримінального процесуального кодексу України.

Мінсоцполітики України надає до проекту закону зауваження і пропонує положення законопроекту, який стосується діяльності комісії, замінити положенням про утворення міжвідомчої комісії. А також пропонує додати визначення в правовий статус склад, а також підходи до формування міжвідомчої комісії і вилучити положення про регіональні підрозділи такої комісії.

Мін'юст України висловлює до законопроекту зауваження та повідомляє, що міністерством розроблений проект Закону України про відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень.

Також акцентує увагу на висновку Міністерство фінансів України, який в своєму експертному висновку зазначив, що реалізація законопроекту в разі його прийняття не буде забезпечено фінансовими ресурсами. Відсутність належного фінансування запропонованих гарантій призведе до утворення заборгованості та відповідно може спричинити звернення осіб до судових органів, а виконання рішень національних судів у зв'язку з відсутністю необхідних коштів зверненням до Європейського суду з прав людини. Міністерство фінансів України не підтримує законопроект.

Міністерство економіки, підтримуючи мету проекту закону зокрема щодо забезпечення права постраждалих осіб на правові заходи в позасудовому порядку, визначає, що питання, пов'язані з визначенням правового статусу та наданням компенсації особам, які постраждали від збройної агресії Російської Федерації проти України, мають з визначенням єдиних підходів, враховуючи діючі механізми та недопущення зловживань при визначенні осіб, постраждалих з відповідним документальним підтвердженням.

Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу зазначає, що проект закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та міжнародному гуманітарному праву.

Міністерство закордонних справ України інформує про відсутність пропозицій та зауважень до законопроекту.

Міністерство охорони здоров'я України надає пропозиції щодо викладення окремих положень проекту закону.

У Адміністрації Держспецзв'язку немає пропозицій та зауважень до законопроекту.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини повідомив, що законопроект підтримується за умови врахування окремих зауважень.

Урядовий уповноважений з питань гендерної політики підтримує законопроект та рекомендує прийняти його в цілому.

Шановні депутати, колеги, як бачите, ми маємо дуже багато висновків основних так званих стейкхолдерів щодо цього законопроекту.

Чи бажає хтось з вас висловитися з цього приводу?

Неллі Іллівно, будь ласка, до слова.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Доброго дня, шановні колеги, перш за все хочу зазначити, що в межах нашого комітету ще до широкомасштабного вторгнення відбулося близько 10 заходів, де ми піднімали проблему сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, і безумовно під час широкомасштабного вторгнення Російської Федерації це питання актуалізувалося.

Фактично після деокупації Київщини з ефірів Телемарафону вся держава дізналася про випадки сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Як вже зазначила Марина Олегівна, ми побачили, що зі сторони і Офісу Генерального прокурора, зі сторони Віцепрем'єрки з питань

європейської інтеграції, зі сторони Першої леді було дуже багато уваги до цієї теми. І знаєте, був такий час, коли фактично усі говорили про те, що ми маємо щось робити і якось діяти щодо протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом. І логічно, що через два роки ми вже мали б мати якісь законодавчі зміни у цій сфері. Але знаєте, шановні колеги, скільки законодавчих актів ми з вами як парламент прийняли щодо того, щоб якимось чином врегулювати це питання? Нуль. Ми не зробили нічого. У нас фактично навіть в законодавче поле не введено поняття сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації у відповідності до техніки законотворення, якщо б це було в нашому варіанті.

На наше з вами виправдання, тим не менше, я хочу сказати, що до ще широкомасштабного вторгнення ми з вами розглядали законопроект 2689, тоді ще Денис Анатолійович Монастирський очолював Комітет з питань правоохоронної діяльності, і ми власне тим законопроектом наближували наші норми законодавства до норм міжнародного гуманітарного та норм міжнародного кримінального права. На жаль, з 2021 року цей законопроект і досі знаходиться на підписі Президента, тому логічно, що ми розуміємо, він не буде підписаний, тож ми маємо робити нові спроби. І на моє глибоке переконання, все ж таки проблема сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, вона має бути врегульована в нашому законодавстві.

А тепер щодо тієї великої низки зауважень, яку зачитав Андрій Вікторович. Безумовно, є ряд зауважень, які потрібно брати у роботу до другого читання. І я дякую усім інституціям, які надали свої конкретні предметні рекомендації. І на моє глибоке переконання, ми маємо їх врахувати між першим та другим читанням.

В той же час я хотіла би апелювати до низки зауважень, тому що дуже поважаючи висновки ГНЕУ, проте зачитаю зараз цитату: "У науковій літературі зустрічаються думки про те, що виділення в окреме правове регулювання таких жертв (ми розуміємо за змістом, що жертв сексуального

насильства, пов'язаного з конфліктом) може бути сприйнято як їх стигматизація". Шановні, стигматизацію викликає табування теми в суспільстві і негативне сприйняття у відповідності до стереотипу "сама винна", а точно не окремі спеціальні нормативні правові акти в законодавстві.

Також ГНЕУ зазначає, що створення національних механізмів відшкодування збитків особам, які постраждали внаслідок агресії, має бути системним. Фактично я абсолютно з цим погоджуюся і з цим неможливо не погодитися, оскільки у нас є постраждалі люди в різних категоріях. І власне в цілому ми маємо дві моделі компенсаційного механізму. Перша полягає в тому, що власне відшкодування і накладення репарацій особам, які постраждали, відбувається після завершення бойових дій, але очевидно, що Україна вже стала на другу модель, що ми будемо намагатися зробити засади відшкодування до того, як збройна агресія буде завершена. Бо ми розуміємо, що війна вже перейшла в достатньо затяжну фазу і відповідно якщо ми будемо чекати завершення збройного протистояння, то жертви просто можуть не дочекатись своєї справедливості.

Ще одне зауваження, яке надає ГНЕУ, що аналіз поданого законопроекту дає підстави стверджувати, що його положення не створюють гарантій неповторення ситуацій порушення прав людини щодо вказаного питання.

Власне тут ми звертаємось до комплексних понять перехідного правосуддя і його чотирьох базових засад, таких як притягнення винних до відповідальності, відновлення прав постраждалих, права на правду і гарантії неповторення. Так от, фактично гарантії неповторення є четвертим елементом перехідного правосуддя. Гарантії неповторення є тими інституційними реформами, які запроваджуються в державі вже після завершення бойових дій. Логічно, що ми зараз знаходимось ще в стадії гострої збройної боротьби і відповідно закласти гарантії неповторення на

сьогоднішній момент ми не можемо. Бо якщо зараз, не дай бог, будуть окуповані ще якісь території, ми точно не можемо закласти в законі такі гарантії неповторення, щоб цього не відбулось.

І я б хотіла нагадати ще членам нашого комітету, що в 2021 році до широкомасштабного вторгнення у нас був законопроект про перехідне правосуддя і приїжджали члени Венеційської комісії до нашого комітету, я пам'ятаю, що точно був Руслан Олександрович Горбенко присутній на тій зустрічі, то одне з питань, які нам ставили члени Венеційської комісії: конфлікт ще не завершено, чому ви вважаєте, що законопроект про перехідне правосуддя має бути прийнятий вже зараз. І ми казали, що власне враховуючи те, що там вже пройшло понад 9 років, ми вважаємо за необхідне закласти основні і головні засади, для того щоб ми розуміли, як ми будемо жити після деокупації і після відновлення територіальної цілісності.

Проте маю зазначити щодо законопроектної техніки, дійсно ГНЕУ висловлює ряд цілих зауважень і безумовно ми будемо в межах спільної роботи їх брати за основу.

Також хочу звернути увагу на позицію Офісу Генерального прокурора, де власне зазначається те, що комісія відповідно до положень законопроекту стає квазіправоохоронним та судовим органом, що є неприйнятним.

Хочу сказати, що комісія жодним чином не претендує на такий статус, оскільки комісія буде приймати рішення щодо надання правового статусу в контексті надання репарацій. Поясню на дуже простому прикладі, як це працює в інших сферах. Нам з вами, колеги, дуже добре відоме питання і власне надання правового статусу дитини, постраждалої від збройної агресії Російської Федерації. Яким чином набувається цей правовий статус? Подається пакет документів, а потім Комісія з питань захисту прав дитини вирішує, чи буде наданий цей статус, чи він не буде наданий. Тому так само, при всій повазі до Офісу Генерального прокурора, вони не можуть

призначати соціальні виплати, оскільки розпорядником соціальних виплат є виключно Мінсоц.

Що стосується зауважень Міністерства реінтеграції, що, власне, у нас мають бути єдині підходи щодо визначення постраждалих від збройної агресії, безумовно, я хочу сказати, що, мабуть, ми як комітет всі готові до спільної праці щодо того, щоб визначити ці єдині підходи. Я стою на тих позиціях, що кількість постраждалих від збройної агресії, вона має бути вимірювана, тобто ми маємо зробити такі підходи, щоб ми могли порахувати, скільки людей у нас постраждало. Бо не може бути постраждалим усе населення України. Тоді фактично ми не зможемо надавати цільові виплати чи репарації, чи відшкодування.

Щодо зауважень Міністерства внутрішніх справ, що фактично це має не відповідати запропонованому поняттю сексуального насильства, положенням статті 153 Кримінального кодексу України. Ну, власне, зміни до Кримінального, Кримінального процесуального кодексу вносяться окремими законопроектами, тому фактично ми можемо це зробити додатково. Тут варто, тим не менше, згадати, що ми як держава і досі не ратифікували Римський статут. При тому ми вже двічі до широкомасштабного вторгнення визначали юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, і пам'ятаємо, як після деокупації Київщини працювала комісія на чолі з прокурором Кримінального суду Карімом Ханом. Тому у нас, якщо не ратифікований Римський статут, як я вже сказала, ми з вами робили спробу класифікувати різні види сексуальних злочинів в нашому законодавстві, але, на жаль, так цього і не зробили, тому у нас у Кримінальному кодексі відповідно і немає норм, що розмежовують зґвалтування, сексуальне рабство, примусову проституцію, гуртову вагітність, примусову стерилізацію й інші форми сексуального насильства як види окремих злочинів. Тобто зараз все кваліфікується за 436, 437 і 438 статтями Кримінального кодексу. Це те, що

стосується пропаганди війни, порушення законів і звичаїв війни, а також планування, підготовки і розв'язування агресивної війни.

Тобто, керуючись тими міфами і стереотипами, які є у нас щодо Римського статуту, ми в той же час сильно себе обмежуємо з точки зору змін нашого законодавства, що у подальшому, мабуть, що треба буде виправляти.

Власне, що стосується Міністерства юстиції України, де зазначається про те, що вони розробили законопроект щодо відшкодувань, це прекрасно, що вони його розробили. На жаль, ми його поки що не бачили, оскільки він не є зареєстрованим.

Щодо власне фінансового забезпечення цього законопроекту, хочу сказати, що там є два законопроекти. Марина Олегівна про це розказала. 10132, який ми розглядаємо з вами на нашому комітеті. І 10133, який спрямований до бюджетного комітету. І власне тим законопроектом пропонується створення фонду відшкодування з різних джерел допомоги. Зокрема це фонд виплати невідкладних компенсацій особам, постраждалим від сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України. І там виписані чотири джерела наповнення того кошту.

Тобто коли ми з вами, якщо ми з вами будемо розглядати ці законопроекти в сесійній залі, вони мають іти один за одним. Спочатку 10132 має бути проголосований і одразу ж після того має бути проголосований 10133 для того, щоб було фінансове забезпечення. І зрозуміло, що Мінфін не підтримує все, що пов'язано з додатковими фінансовими витратами.

Власне, шановні колеги, тут ще можна продовжувати для предметної дискусії. Але, підсумовуючи, щоб я хотіла би сказати, що, на жаль, за ці 2 роки ми з вами не спромоглися внести законодавчі зміни щодо сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. І я вважаю, що зараз на рівні комітету у нас є шанс виправити цю ситуацію. Дати старт предметній і широкій дискусії для того, щоб врахувати максимум зауважень різних стейкхолдерів і

вийти на позитивний результат. В першу чергу для того, щоб жертви змогли розраховувати на справедливість, на відновлення їхніх прав і на відшкодування.

Тож, Андрію Вікторовичу, насамкінець я вношу пропозицію рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про статус осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України та невідкладні проміжні репарації під реєстраційним номером 10132 від 9 жовтня 2023 року, поданий народною депутаткою Бардіною Мариною Олегівною та іншими народними депутатами України, за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Дякую за увагу. І сподіваюсь на вашу підтримку, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Неллі Іллівно. Дуже докладно і так, я вражений, до речі.

Колеги, як ми бачимо, до законопроекту дійсно є багато зауважень, до всіх вже озвучених є також й інші зауваження, про які зазначено в надісланій вам довідці. Всі вони будуть відображені в нашому висновку. Доопрацювати точно доведеться дуже багато. Але я сподіваюся, що за допомогою Неллі Іллівни, яка досить професійно працює у відповідному напрямку, ми зможемо до другого читання виправити ключові прогалини у тексті проекту закону. Робота над врегулюванням цього питання дійсно велася не один рік і тому давайте все ж таки спробуємо почати забезпечення послідовності державної політики України щодо запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному зі збройним конфліктом, шляхом прийняття відповідного рішення.

З урахуванням пропозицій народного депутата України члена комітету Яковлевої Неллі Іллівни ставлю на голосування наступне рішення комітету. Перше, рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про

статус осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України, та невідкладні проміжні репарації (реєстраційний номер 10132) від 09 жовтня 2023 року, поданий народним депутатом України Бардіною та іншими народними депутатами України, за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Друге, під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України співдоповідачем з цього питання визначити народного депутата України заступницю голови Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Яковлеву Неллі Іллівну.

Прошу голосувати.

Задорожний – за.

БОЙКО Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юрію Анатолійовичу.

Руслан Олександрович.

ГОРБЕНКО Р.О. Горбенко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Колеги, я-то проголосую за, але враховуючи, скільки зауважень до цього законопроекту, на майбутнє, знаєте, треба, мабуть, краще пропрацювати до першого читання, щоб було менше зауважень до законопроекту, чим тексту самого законопроекту.

За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слушна порада. Дякую вам за вашу позицію.
Сергій В'ячеславович Козир.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Кузнєцов Олексій Олександрович.

КУЗНЄЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Максим Миколайович Ткаченко.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Ахтем Зейтуллаєвич Чийгоз.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Євген Геннадійович Яковенко.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Неллі Іллівна Яковлева.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тож, колеги, 10 осіб – за.

Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду законопроектів, які нам доручено.

БАРДІНА М.О. Дякую, колеги, я хотіла подякувати. Все, гарного дня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вибачте, будь ласка. Доброго дня.

Переходимо до розгляду законопроектів, які нам доручено опрацювати і надати висновки до головних комітетів.

Питання третє. Проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетного права деяких категорій внутрішньо переміщених осіб на отримання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна (реєстраційний номер 11028 від 20.02.2024), поданий народним депутатом України Фроловим та іншими народними депутатами України.

Головним комітетом з розгляду даного законопроекту визначено Комітет Верховної Ради з питань економічного розвитку. Цей законопроект поданий народними депутатами України, членами створеної в парламенті ТСК з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Сьогодні ми розглядаємо вже другу законодавчу ініціативу, цього разу як не головний комітет. Для представлення законопроекту ми запрошували на засідання головного його ініціатора – народного депутата України Фролова Павла Валерійовича. Я бачу, що він присутній.

Тож прошу вас до слова, пане Валерію.

ФРОЛОВ П.В. Дякую, Андрію Вікторовичу.

Шановні члени комітету, для мене вже ваш комітет другий рідний комітет, тому що ми дійсно багато уваги приділяємо захисту внутрішньо переміщених осіб і вже другий законопроект розглядаємо на вашому комітеті.

Ну, насправді законопроект достатньо простий, але дуже-дуже актуальний. Ним пропонується доповнити перелік категорій осіб, які мають пріоритетне право, першочергове право на отримання коштів в рамках програми «Відновлення». Це або кошти на ремонт пошкоджених осель, або так звані сертифікати, житлові сертифікати вже за повністю зруйноване житло. По цій програмі загалом ми змогли виділити вже майже 8 мільярдів гривень, понад 30 тисяч українських родин вже отримали кошти на ремонти, і в нас є кошти в бюджеті, це за рахунок конфіскованих російських активів лише перехідні з минулого року ще на те, щоб загалом видати житлові сертифікати близько трьом тисячам українських родин саме на те, щоб вони на вторинному ринку купили вже готове житло. Ну, або вже готове житло, не обов'язково на вторинному ринку.

Так от, пропонується внести зміни до Закону про компенсації за пошкоджене та зруйноване житло і до Закону про ВПО, про захист тимчасово переміщених осіб, пропонується додатково до категорій учасників бойових дій, багатодітних сімей і осіб з інвалідністю першої, другої груп додати саме внутрішньо переміщених осіб. На жаль, ми не можемо додати усіх внутрішньо переміщених осіб, тому що це фактично знищить пріоритетність, ну тому що майже 4 мільйони ВПО, вони втратили повністю або частково житло і зрозуміло, що тут треба категорії визначити. Так от, ми пропонуємо, щоб також серед категорій внутрішньо переміщених осіб користувались таким першочерговим правом на отримання житлових сертифікатів або коштів на ремонт за програмою «Відновлення» це внутрішньо переміщені особи, які досягли пенсійного віку, особи з

інвалідністю третьої групи, тому що там тільки перша і друга група зараз є, але для внутрішньо переміщених осіб третю групу пропонуємо додати, а також осіб з дітьми, а саме які мають малу дитину до 6 років або мають двох неповнолітніх дітей, або мають дитину з інвалідністю, або виховують дитину без одного з подружжя. Тобто або мати самостійно, або батько самостійно виховує дитину. Ці категорії внутрішньо переміщених осіб ми пропонуємо додати до тих категорій, які мають першочергове право на отримання компенсації за програмою «Відновлення».

Коротко все. Шановні колеги, якщо є запитання, будь ласка, я готовий відповісти.

Дякую також нашим колегам з тимчасової спеціальної комісії, які тут присутні, членам комітету Максиму Ткаченку, Руслану Горбенку та Сергію Козирю за те, що вони долучились до розробки цієї ініціативи і разом зі мною є співавторами цього законопроекту.

Дякую за увагу. В мене коротко все. Якщо є питання, будь ласка, бо, якщо можна, в мене захід паралельно йде, я вийшов поки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я так думаю, що ви можете вже відключатися. Ми будемо рухатися далі вже без вашої участі. Так що працюйте там на благо України.

ФРОЛОВ П.В. Дякую, Андрію Вікторовичу.

Прошу підтримати цей законопроект. Це ми не головний комітет, але можливо рекомендувати в цілому, тому що він достатньо простий з техніко-юридичним, там треба швидше це приймати, тому що гроші закінчуються, на жаль, на «Відновлення», тому треба швидше це приймати.

Дякую дуже вам, з повагою, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наш комітет не є головним з розгляду цього законопроекту. Тому ми можемо в межах своїх предметів відання розглядати його без висновків ГНЕУ. Для висловлювання позиції щодо цього законопроекту запрошую до слова представника нашого профільного міністерства Усенка Романа Анатолійовича.

До речі, пане Романе, вітаю вас з призначенням, і будемо сподіватися на плідну співпрацю. Ви – заступник міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. Прошу до слова.

УСЕНКО Р.А. Андрію Вікторовичу, дуже дякую за привітання. Також маю надію, що будемо активно співпрацювати за напрямком "законопроектна робота". Доброго дня всім колегам.

Міністерство загалом підтримує вказаний законопроект. Єдине, у нас є декілька пропозицій до прийняття законопроекту в першому читанні і за основу: на стадії другого читання доопрацювати пункти, які стосуються доповнень до статті 9-ї. Нагадаю, що пропонується додати такі категорії ВПО, про які вже Павло Валерійович згадував, це ті ВПО, які мають на утриманні дитину віком до 6 років, мають на утриманні двох неповнолітніх дітей, мають на утриманні дитину з інвалідністю.

Які у нас зауваження і, напевно, більше не зауваження, а пропозиції? Треба враховувати те, що нормативний конструкт осіб, які мають на утриманні дитину, це така конструкція, яка у нас визначена як обов'язок і в Конституції, і в Сімейному кодексі. Тобто з народженням дитини у батьків (і у батька, і у матері) виникає обов'язок утримувати дитину. Сімейний кодекс також передбачає інші варіації права на утримання. Це, якщо немає батька і матері, можуть, там, наприклад, дід і баба утримувати, або, наприклад, повнолітні брат і сестра і так далі.

На що б ми хотіли звернути увагу? Те, що в особи є на утриманні дитина, ще не означає, що вона добросовісно цей обов'язок виконує, тому що

можуть бути випадки, коли особа ухиляється від виконання батьківських обов'язків. Може бути, коли особа має заборгованості по аліментах, і надавати таким особам якісь преференції, коли ми говоримо про компенсацію за знищене житло, це було б не зовсім правильно.

Тому ми пропонуємо все-таки уточнити ці категорії внутрішньо переміщених осіб, у яких є на утриманні діти, що ці особи добросовісно виконують свої зобов'язання по утриманню дітей. Це, в принципі, можливо зробити, тому що таких аналогічних норм в діючому законодавстві багато.

Зокрема це блок норм, які стосуються обмежень для осіб, які мають аліменти. Наприклад, не може бути заступником міністра особа, яка має заборгованості по аліментах, ухиляється від утримання своїх дітей і так далі. Тому на стадії другого читання ми пропонуємо все-таки певні уточнення внести. Загалом міністерство підтримує вказаний законопроект, готовий долучитися до його опрацювання на стадії другого читання.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Романе.

Сподіваюся, що автори цього законопроекту долучаться до певних змін тексту до другого читання.

Шановні народні депутати, чи бажає хтось висловитися з цього питання? Немає.

Хочу зазначити, що особисто мені ця законодавча ініціатива видається досить слушною. Вирішення житлового питання для внутрішньо переміщених осіб є особливо важливим та актуальним, тим більше для таких категорій, які не можуть самі себе забезпечити.

Єдине зауваження у мене по суті є технічним і полягає в тому, що внесення саме до Закону України про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб є зайвим, оскільки зміст пріоритетного права, яке надається відповідним законопроектом, розкривається в пропозиціях до

Закону України № 2923-9, а в нашому профільному Законі про ВПО вже передбачено, що внутрішньо переміщена особа має також інші права, зазначені в Конституції та в законах України, але в цілому вважаю, що ми можемо підтримати цей законопроект.

Ставлю на голосування наступне рішення комітету. Звернутися до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку з пропозицією рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетного права деяких категорій внутрішньо переміщених осіб на отримання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна (реєстраційний номер 11028) від 20.02.2024, поданий народним депутатом України Фроловим та іншими народними депутатами України, за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу. Прошу голосувати.

Задорожний – за.

БОЙКО Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрію Анатолійовичу, побачив. Дякую.

Руслан Олександрович Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Горбенко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Підтримую. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Козир Сергій В'ячеславович.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Олександрович Кузнєцов.

КУЗНЄЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко – за.

Дякую, колеги, за підтримку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам також.

Ахтем Зейтуллаєвич.

ЧИЙГОЗ А.З. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яковенко Євген Геннадійович.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яковлєва Неллі Іллівна.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановні колеги.

10 осіб – за.

Рішення прийнято.

Дякую за участь в засіданні комітету представнику нашого профільного міністерства. На все добре.

Переходимо до розгляду наступного питання. Питання четверте, проект Закону України про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження кримінальної відповідальності за введення в оману уповноваженого органу для отримання документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України, або визнання особою без громадянства чи визнання біженцем, або особою, яка потребує додаткового захисту (реєстраційний номер 11022 від 19.02.2024), поданий народним депутатом України Медяником та іншими народними депутатами України.

Ми не головний комітет. Головним комітетом з розгляду даного законопроекту визначено Комітет Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності. Для представлення законопроекту ми запрошували на засідання його ініціатора народного депутата України Медяника В'ячеслава Анатолійовича. Його немає. Тож я доповім коротко.

Колеги, це невеликий за змістом законопроект, він полягає у запровадженні кримінальної відповідальності за надання завідомо неправдивих відомостей чи завідомо підробних документів до уповноваженого органу для отримання документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України, або для визнання особою без громадянства чи визнання біженцем, або особою, яка потребує додаткового захисту, а також завідомо неправильний переклад, зроблений перекладачем у таких самих випадках, якщо такі дії призвели до прийняття уповноваженим органом рішення про видачу зазначених документів або для визнання особою без громадянства, біженцем, або особою, яка потребує додаткового захисту.

Поданий цей законопроект нещодавно, тому висновків поки що не маємо.

Для висловлення позицій з приводу цього законопроекту ми запрошували на наше засідання представників Державної міграційної служби України, оскільки саме вони найчастіше стикаються з проблемою підробки документів, що посвідчують особу.

Пані Ковалевська Ірина Віталіївна – тимчасово виконуючий обов'язки Голови Державної міграційної служби України, прошу до слова.

КОВАЛЕВСЬКА І.В. Доброго дня, Андрію Вікторовичу! Доброго дня, шановні колеги!

Дійсно на сьогодні у нас не встановлено жодної відповідальності осіб, які можуть подавати неправдиві свідчення або інші документи для отримання паспортів або для визнання особою без громадянства, біженцем, або особою, яка потребує додаткового захисту. З урахуванням того, що на сьогодні у нас все більше починається процес встановлення особи, осіб, які з тимчасово окупованої території, тому дійсно є необхідність встановлення такої кримінальної відповідальності відносно осіб, які будуть свідчити, що ця чи інша особа є саме тією, за яку він представляється.

Виходячи із наслідків, які можуть настати за вчинення такого роду злочинів, такий вид відповідальності має бути саме кримінальним. І виходячи із дослідження, яке робила Дослідницька служба Верховної Ради у своїй аналітичній записці з питань порівняльного аналізу щодо правового регулювання відповідальності за подання міграційним органам недостовірних відомостей іноземних країн, дійсно в іноземних країнах здебільшого в більшій кількості, це десь відсотків 90, встановлено саме кримінальну відповідальність.

Державна міграційна служба підтримує законопроект. І саме в такій редакції він повністю враховує і охоплює всі ті види порушень, які можуть нести, саме подання неправдивих відомостей або інших документів для

отримання паспортів або визнання особи без громадянства біженцем або яка потребує додаткового захисту.

ЗАДОРЖНИЙ М.М. Дякую дуже.

Шановні народні депутати, чи бажає хтось висловитись по цьому законопроекті? Ні.

Колеги, маю зазначити, що норми законопроекту потребують належного узгодження з деякими чинними положеннями Кримінального кодексу України. Так, відповідно до чинної редакції частини четвертої статті 358 Кримінального кодексу України за використання завідомо підробленого документа вже передбачена кримінальна відповідальність. Тому тут виникає питання щодо доцільності виокремлення в окрему статтю діяння, яке в тому числі включає надання завідомо підроблених документів до уповноваженого органу для отримання документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України, або для невизнання особи без громадянства чи визнання біженцем або особи, яка потребує додаткового захисту.

Крім того, зважаючи на той факт, що за використання завідомо підроблених документів у частині четвертій статті 358 Кримінального кодексу України станом на даний час вже передбачена відповідальність у вигляді штрафу до 50 неоподаткованих мінімумів доходів громадян або арешту на строк до 6 місяців, або обмеження волі на строк до 2 років, вбачається, що запропоноване у законопроекті покарання – штраф від 1 тисячі до 2 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до 2 років, або позбавленням волі на той самий строк є суворішим за фактичні ідентичні дії.

Над цим зауваженням безперечно головний комітет повинен попрацювати при його підготовці до другого читання. Водночас вважаю доцільним наголосити на тому, що отримання паспортних документів у шахрайський спосіб це не просто обман, це в першу чергу зневага до

держави, адже паспорт є первинним документом, на основі якого в подальшому люди користуються всіма можливими державними благами та послугами.

Крім того, паспорт це документ, який демонструє приналежність до держави, тому звісно отримання цього документа внаслідок неправдивих відомостей чи внаслідок підробки має викликати серйозну реакцію з боку держави.

З урахуванням зазначеного вважаю, що дана законодавча ініціатива може бути підтримана у першому читанні.

Тож ставлю на голосування рішення комітету звернутися до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності з пропозицією рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження кримінальної відповідальності за введення в оману уповноваженого органу для отримання документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України, або визнання особою без громадянства чи визнання біженцем, або особою, яка потребує додаткового захисту (реєстраційний номер 11022 від 19.02.24), поданий народним депутатом України Медяником та іншими народними депутатами України, за наслідками розгляду у першому читанні прийняти за основу.

Прошу голосувати.

Задорожний – за.

БОЙКО Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юрію Анатолійовичу.

Руслан Олександрович.

ГОРБЕНКО Р.О. Горбенко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Серій В'ячеславович Козир.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Кузнєцов Олексій Олександрович.

КУЗНЄЦОВ О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Ткаченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Ахтем Зейтуллаєвич Чийгоз.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Яковенко Євген Геннадійович.

ЯКОВЕНКО Є.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Неллі Іллівна Яковлєва.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановні колеги.

10 осіб – за.

Рішення прийнято.

Колеги, чи є у когось інформація, якою ви б хотіли?..

Дякую представнику Державної міграційної служби за участь і докладну доповідь. На все добре.

КОВАЛЕВСЬКА І.В. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чи є у когось інформація, якою ви б хотіли поділитися з народними депутатами членами комітету? Немає.

Шановні колеги народні депутати, члени комітету, на цьому порядок денний вичерпано. Всім дякую! Засідання оголошую закритим. Дякую всім за ваш час.